

BACHADON BO'YNI EROZIYASINING OLDINI OLIH VA DAVOLASH CHORALARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14919047>

Muminova Nargiza Yashnar qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Tibbiyot fakulteti talabasi

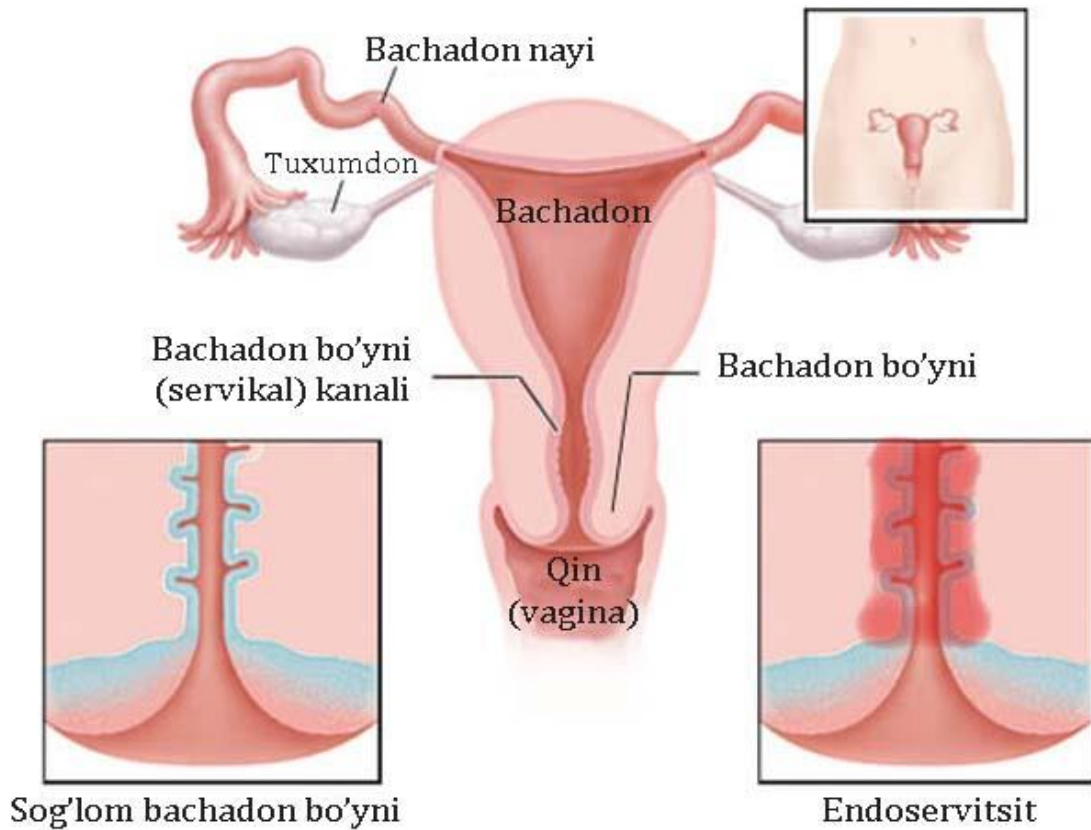
Annotatsiya

Ushbu maqola bachadon bo'yni eroziyasi tarixini o'rganadi va uning tarqalishining oldini olish choralari haqida ma'lumot beradi. Tadqiqotda kasallikning epidemiologik xususiyatlari, tarqalish omillari va diagnostika usullari tahlil qilindi. Asosiy e'tibor kasalliklarning oldini olish bo'yicha samarali chora-tadbirlarni amalga oshirishga qaratilmoqda. Ushbu maqolada bachadon bo'yni eroziyasini oldini olish strategiyalari tasvirlangan.

Kalit so'zlar

bachadon, eroziya, bachadon nayi, bachadon bo'yni

Bachadon bo'yni ektopiyasi (shuningdek, bachadon bo'yni epiteliyasining ektopiyasi, bachadon bo'yni psevdoroziyasi, bachadon bo'yni eroziyasi, endoservikoz) - bachadon bo'yni kanalini qoplaydigan ustunli epiteliyning uning qin yuzasida joylashishi, kanalning tashqi teshigi atrofida qizil dog'ga o'xshaydi. Ektopiya atamasi uzoq vaqtdan beri eskirgan eroziya atamasini almashtirganiga qaramay, ikkinchisi shifokorlar tomonidan qo'llanilib, bemorlarning salbiy reaksiyasini keltirib chiqarmoqda.

Ektopiya reproduktiv yoshdagi ayollarning taxminan yarmida uchraydi va 40 yoshdan keyin ayollarda paydo bo'lmaydi. Vaqt o'tishi bilan ektopik ustunli epiteliy yana ko'p qavatli skuamoz epiteliy bilan almashtiriladi. Bu germ (zaxira) hujayralar tufayli yuzaga keladi. Ushbu jarayon skuamoz metaplaziya deb ataladi va butun transformatsiya maydoni transformatsiya zonasi deb ataladi. Qoidaga ko'ra, bu erda bachadon bo'yni saratoni holatlarining 90% dan ortig'i sodir bo'ladi. Ushbu kasallikning mavjudligi va zararli ekanligi haqidagi mashhur e'tiqodga qaramay, dalillarga asoslangan tibbiyotning zamonaviy pozitsiyasi bachadon bo'yni ektoptiyasi normaning bir varianti ekanligini ta'kidlaydi. Sovet maktabi shifokorlari tomonidan bachadon bo'yni eroziyasi sifatida qayd etilgan deyarli barcha holatlar kasalliklarning xalqaro tasnifiga ko'ra kasallik emas, balki ayol bachadon bo'yni normal fiziologik holatidir.

Здоровая шейка

Шейка с эрозией

Эрозия шейки матки

Sabablari: Jinsiy organlarning intrauterin rivojlanishida ustunli epiteliiy birinchi navbatda qin va bachadon rudimentlarining butun ichki yuzasini qoplaydi, keyin esa tekis epiteliiy qindagi va qisman bachadon bo'yni qin qismidagi ustunli epiteliiy almashtiradi. Ustunli epiteliiyning gormonlar ta'siriga sezgirligi tufayli ayolning hayoti davomida ustunli epiteliiyning chegarasi vaqti-vaqti bilan tashqariga siljiydi, bu ektopiyaning shakllanishiga olib keladi, shundan so'ng skuamoz epiteliiy yana o'sadi. Ektopiyaning mavjudligi neonatal davrda, balog'at yoshida, yosh ayollarda, homiladorlik paytida va gormonal kontratsepsiya vositalaridan foydalanishda eng tipikdir. Ektopiya infeksiyalar, serviksin mexanik yoki kimyoviy tirnash xususiyati tufayli shakllanishi mumkin.

Semptomlar

Aksariyat hollarda ektopiya hech qanday alomatga ega emas. Birgalikda yallig'lanish (servitsit) bilan vaginal oqindi kuzatiladi. Kamdan kam hollarda ektopiya jinsiy aloqadan keyin dog'lar bilan birga keladi (kontaktdan qon ketish). Jinsiy aloqa paytida og'riq.

Davolash

Aseptomatik ektopiya davolashni talab qilmaydi. Ba'zi hollarda jarrohlik davolash usullari ko'rsatiladi: elektrojarrohlik, krijarrohlik, lazer va radioxirurgiya, termokoagulyatsiya, shuningdek kimyoviy va farmakologik koagulyatsiya

Elektroxirurgiya

Bir qator tadqiqotlarga ko'ra, elektrojarrohlik usullarini qo'llash natijasida - diatermokoagulyatsiya, diatermokonzatsiya - epitelizatsiya bemorlarning 75-92 foizida kuzatiladi . Shu bilan birga, diatermokoagulyatsiyaning turli xil asoratlari

ma'lum. Ular, turli manbalarga ko'ra, 6,2-40% hollarda uchraydi. Eng ko'p uchraydigan asoratlar: yallig'lanish jarayonlarining kuchayishi, qoraqo'tir ostidan qon ketishi, hayz davrining buzilishi, 40% hollarda sinexiya shakllanishi bilan bachadon bo'yni kanalining stenozini.

Kriyoxirurgiya

Bachadon bo'yni ektopiyasini kriojarrohlik yo'li bilan davolash past haroratli sovutish ta'sirida to'qimalarda strukturaviy va funktsional o'zgarishlarni keltirib chiqaradigan biokimyoviy, biofizik, fizik-kimyoviy reaksiyalar majmuasi yuzaga kelishiga asoslanadi.

Bachadon bo'yni ektopiyasining kriodestruksiyasi bilan terapevtik ta'sirga 82-97% erishish mumkin. Kriojarrohlik usuli qonsiz, og'riqsizligi bilan ajralib turadi va ambulatoriya sharoitida behushliksiz qo'llanilishi mumkin.

Kriyoterapiyaning salbiy tomonlari: chuqurlikda ham, sirtida ham to'qimalarning etarli darajada muzlashi xavfi. Natijada, barcha patologik o'zgargan hujayralar yo'q qilinmaydi. Shuningdek, uzaygan eksudat sekretsiyasi va uzoqroq regeneratsiya davrlari xarakterlidir. Ektopiyani davolashda istiqbolli yo'nalish karbonat angidrid lazeridan (CO₂ lazer) foydalanish hisoblanadi. CO₂ lazerining ta'sirida lazer nurlanishining yutilishi tufayli zararlangan hududdagi to'qimalar isitiladi. Bu hujayra ichidagi va hujayradan tashqari suyuqlikning bug'lanishiga, suvsiz hujayra tuzilmalarining koagulyatsiya va bug'lanishgacha qizdirilishiga olib keladi

CO₂ lazeri ko'pincha yosh tug'ilgan ayollarda bachadon bo'yni ektopiyasini davolash uchun ishlatiladi, chunki bu reproduktiv va hayz ko'rish funktsiyasining buzilishiga olib kelmaydi. Davolash samaradorligi 98% ni tashkil qiladi va geliy-neon lazer bilan davolash bilan birgalikda u 100% ga yetishi mumkin.

Lazerni yo'q qilish uchun kontrendikatsiyalar: malign kasalliklar, jinsiy a'zolarining o'tkir yallig'lanish kasalliklari, patologik jarayonning servikal kanal uzunligining 33% gacha tarqalishi. Nisbiy kontrendikatsiya: gemorragik diatez (von Villebrand kasalligi, Verlxof kasalligi).

Lazerli yaralar diatermokoagulyatsiyaga qaraganda 2-3 baravar tezroq davolanadi .

Lazer bilan davolashning asoratlari kam uchraydi, lekin ba'zida qon ketishining ko'payishi va ikkilamchi yara infeksiyasi paydo bo'lishi mumkin

Radiojarrohlik

Bachadon bo'yni ektopiyasini davolashda radiojarrohlik usullari ham qo'llaniladi. Radiojarrohlik harakati gemostatik, yallig'lanishga qarshi, regenerativ, buzuvchi va mahkamlovchi ta'sirga ega bo'lgan ultra yuqori chastotali elektromagnit maydonning biologik ta'siriga asoslangan. Biroq, bu usuldan foydalanish oson emas va qimmat.

Termokoagulyatsiya

Bachadon bo'yni ektopiyasining termokoagulyatsiyasi ham yaxshi natijalar beradi. Tadqiqotlarga ko'ra, termokoagulyatsiyadan so'ng 92,7% bemorlarda bachadon bo'yni to'liq epitelizatsiyasi sodir bo'lgan. Hech qanday asorat yo'q edi

Jarrohlik davolash usullari: rekonstruktiv plastik jarrohlik

Kimyoviy va farmakologik koagulyatsiya

Servikal ektopiyaning kimyoviy koagulyatsiyasi: fizioterapevtik (G.A. Kellat usuli bo'yicha sink bilan elektroforez), farmakologik. Kimyoviy koagulyatsiya "Vagotyl" (Polsha) va "Solkovagin" (Shveytsariya) preparatlari yordamida amalga oshiriladi. Farmakologik koagulyatsiya "Vulnostimulin" (Germaniya) preparati yordamida amalga oshiriladi. "Vulnostimulin" ham mustaqil ravishda, ham boshqa yo'q qilish usullari bilan birgalikda ishlatilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. [Зоны трансформации шейки матки](#): [арх.1 декабря 2017] // Gynecologic Pathology.

2. ↑ [Перейти обратно:^{1 2} Лубнин, 2016](#), Гл. 5. Диагностические находки – беременеть или лечить?.
3. ↑ Заболевание шейки матки, влагалища и вульвы. Под ред. проф. В. Н. Прилепской. – М: Медпресс, 2000. – 427 с.
4. ↑ Русакевич П. С. фоновые и предраковые заболевания шейки матки: симптоматика, диагностика, лечение, профилактика. – Минск.: Высшая школа, 1998. – 368 с.
5. ↑ [Перейти обратно:^{1 2} Бычков В. И., Быков Э. Г., Братусь А. М.](#) Осложнения и отдаленные результаты лечения фоновых и предраковых заболеваний шейки матки диатермокоагуляцией // Акуш. и гинекол. – 1992. – № 2. – С. 61–62.
6. ↑ [Перейти обратно:^{1 2} Грищенко В. И.](#) гипотермия и криохирургия в акушерстве и гинекологии. – М.: Медицина, 1974. – 128 с.
7. <https://ru.wikipedia.org/wiki>